

Zestaw narzędzi (technik) prowadzenia konsultacji społecznych dotyczących planowania przestrzennego stosowanych w projekcie

---

Gminy-uczestnicy projektu przygotowują i realizują Indywidualne Plany Konsultacji (IPK), w których wskazują m.in. przebieg procesu konsultacyjnego, w tym narzędzia i techniki konsultacyjne, które planują zastosować.

IPK powstają w ramach warsztatów prowadzonych w gminach w trakcie projektu wspólnie z Beneficjentem wykorzystując własne doświadczenia oraz doświadczenia zespołu eksperckiego, wnioskodawcy i partnera. Czas trwania procesów konsultacyjnych jest indywidualnie dopasowany do potrzeb gminy i mieszkańców. Kluczowym elementem IPK jest etap zasięgnięcia opinii.

Każdy IPK realizowany jest z zastosowaniem co najmniej czterech technik konsultacyjnych, przy czym muszą się wśród nich znaleźć:

1. dwie techniki spośród wskazanych poniżej w częściach [A] i [B], w tym obligatoryjnie jedno narzędzie internetowe z części [B],
2. co najmniej jedna technika ze wskazanych w części [C] lub [D],
3. co najmniej jedna technika interaktywna ze wskazanych w części [E].

Zastosowanie kilku technik służy zachęceniu do udziału w KS jak największej liczby mieszkańców, dla których innowacyjna forma spotkań, kontaktów i podejmowania decyzji będzie nie tylko zachętą do wzięcia udziału w konsultacjach, ale także do faktycznego włączenia się w ten proces. Jednocześnie możliwe będzie tworzenie nowej jakości w kontaktach gmina-mieszkańcy i nabywanie ważnych kompetencji przez pracowników administracji samorządowej i mieszkańców.

Użycie konkretnych technik konsultacji społecznych zależne będzie od przygotowanej na etapie diagnozy (mapa interesariuszy) oraz od przedmiotu konsultacji społecznych.

Metody muszą być tak dobrane aby zwiększać wiedzę i zaangażowanie uczestników i uczestniczek w proces konsultacji społecznych (KS) oraz planowania przestrzennego. Przykładowo: po zastosowanym badaniu ankietowym realizowane jest badanie fokusowe (wymiana opinii między uczestnikami). Kolejnym etapem jest spotkanie prowadzone metodą world cafe a na zakończenie spotkania najbardziej zaangażowane osoby uczestniczące mogą się zgłaszać do pracy grup roboczych (wprowadzanie eksperckich rozwiązań).

W całym procesie KS zapewnione będzie wsparcie specjalistów z ZE jak również planistów i urbanistów współpracujących z gminą. Kosztami kwalifikowalnymi dla gmin są wszystkie racjonalne koszty specjalistów zewnętrznych np. moderatorów spotkań, specjalistów ds. KS, badaczy, socjologów.

W trakcie stosowania technik szczególną uwagę gospodarz KS (gmina) musi zwrócić na osoby, które są zagrożone wykluczeniem społecznym i inne ograniczeniami – uwzględnianie potrzeb osób z niepełnosprawnościami, rodziców z małymi dziećmi, starszych osób ale też np. wykluczenie cyfrowe niektórych grup społecznych.

W zestawieniu opisane zostały tylko te techniki, które nie znalazły się w zestawieniu technik w Załączniku 12 Katalog technik prowadzenia konsultacji społecznych dokumentacji konkursowej

A. techniki badania potrzeb	
<i>Nazwa techniki (narzędzia)</i>	<i>Komentarz</i>
1. Wywiad indywidualny (IDI)	
2. Zogniskowany wywiad grupowy / fokus (FGI)	
3. Badanie ankietowe	

B. techniki zbierania opinii pisemnych	
Nazwa techniki (narzędzia)	Komentarz
1. konsultacje pisemne (korespondencyjne – nadsyłanie uwag/propozycji/opinii)	
2. konsultacje on-line z wykorzystaniem platformy stacja-konsultacja.pl, w tym: <ul style="list-style-type: none"> a. z dodatkową ankietą do konsultowanej treści lub b. z pytaniami do konsultowanej treści i/lub c. z mapą z dodatkową dokumentacją fotograficzną 	<p>Serwis stacja-konsultacja.pl służy do KS, która realizowana jest w sposób elektroniczny – za pomocą stron www i formularzy ogłaszanych na stronach internetowych. Funkcjonalności serwisu pozwalają realizować konsultacje ich organizatorom, jak i uczestnikom: Uczestnik konsultacji może dodawać w serwisie uwagi, składać propozycje, komentować fragmenty lub całość dokumentów, odnosić się do wypowiedzi innych (serwis pozwala na bieżące wpisywanie komentarzy do poszczególnych stron lub części konsultowanego materiału, itp.).</p> <p>Gospodarz może założyć konto i administrować dokumentem konsultowanym.</p> <p>Korzystanie ze stacji-konsultacji.pl jest bezpłatne.</p>
3. konsultacje pisemne z zastosowaniem ulotki	Ulotka kolportowana do gospodarstw domowych, instytucji, firm z informacjami o przedmiocie KS i „odrywaną” (druk z perforacją) częścią na zgłoszenie uwag/propozycji, którą można wrzucać do urn zamieszczanych w centralnych miejscach gminy (urząd, sklep, szkoła itp.).
4. konsultacje pisemne z wykorzystaniem plakatów	Plakaty prezentujące konsultowane zagadnienia i możliwością nanoszenia uwag i propozycji – część plakatu przeznaczona na nanoszenie uwag/opinii (wyraźnie zaznaczona powierzchnia), plakaty publikowane w miejscach uczęszczanych przez mieszkańców.
5. Konsultacje społeczne za innowacyjnego pomocą narzędzia IT - produktu projektowego	W ramach projektu powstanie specjalne narzędzie do konsultacji społecznych dla gmin w obszarze planowania przestrzennego. Uczestnicy projektu zostaną przeszkoleni. Aplikacja służy do zebrania wniosków o sporządzenie lub zmianę miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Integralnym elementem aplikacji będzie komponent mapowy.
6. Konsultacje pisemne z wykorzystaniem	Na laminowanych mapach uczestnicy KS

laminowanych map	nakreślają swoje pomysły i komentują, po spotkaniu konsultacyjnym wykonywana jest dokumentacja fotograficzna a mapy oczyszczane do kolejnego wykorzystania.
C. techniki bezpośredniego zbierania i wypracowywania opinii	
<i>Nazwa techniki (narzędzia)</i>	<i>Komentarz</i>
1. spotkania otwarte	
2. punkt konsultacyjny	
3. kawiarnia obywatelska	
4. <i>world café</i>	
5. planowanie partycypacyjne	
6. spacer badawczy	
7. forum lokalne	regularnie obradujące ciało doradcze samorządu skupione na konkretnym temacie lub obszarze tematycznym
8. mapa z dokumentacją fotograficzną	zgłaszanie potrzeb, problemów oraz opinii w odniesieniu do rozwiązania zaprezentowanego na mapie, wzbogaconej zdjęciami; obecność eksperta wyjaśniającego wątpliwości i odpowiadającego na pytania co do projektu; uwagi, opinie i propozycje mieszkańców spisywane przez osoby „obsługujące” mapę.
9. makieta przestrzeni	zgłaszanie potrzeb, problemów oraz opinii w odniesieniu do rozwiązania zaprezentowanego na makiecie (trójwymiarowa makieta przestrzeni); obecność eksperta wyjaśniającego wątpliwości i odpowiadającego na pytania co do zaprezentowanego na makiecie projektu; uwagi, opinie i propozycje mieszkańców spisywane przez osoby „obsługujące” makietę

D. techniki kształtowania rozwiązań, planowania i podejmowania	
Nazwa techniki (narzędzia)	Komentarz
1. spotkania konsultacyjne	
2. Warsztaty konsultacyjne	
3. warsztaty przyszłościowe	
4. zespół roboczy	
5. grupy robocze	
6. grupa reprezentantów	składająca się z reprezentantów wszystkich grup interesariuszy (np. władze, przedsiębiorcy, mieszkańcy). Grupy są „doprecyzowywane” przy zagadnieniach bardziej szczegółowych (np. mieszkańcy „w podziale”: piesi, kierowcy, rowerzyści). Członkowie grupy są wybierani przez mieszkańców na oficjalnym spotkaniu. Praca w grupie odbywa się na zasadzie zbliżonej do techniki „zespół roboczy”, przy czym uczestnicy znają już zagadnienie problemowe i cel pracy .
7. komórki planujące	
8. Charrette ™	
9. sąd obywatelski	mieszkańcy zaangażowani jako „ławnicy”, wyłonieni z szerszej populacji, ale niezwiązani z tematem KS i niebędący ekspertami, powołują ekspertów, wysłuchują stron i podejmują decyzję w sprawie spornej
10. rada mieszkańców	
11. future city game	
12. partycypacyjne planowanie strategiczne	
13. ocena partycypacyjna	
14. 21st Century Town Meeting	
15. konferencja przyszłościowa	
16. Democos (Deliberative Meetings of Citizen)	
17. Deliberative Mapping	
18. sondaż deliberatywny	

E. techniki interaktywne	
<i>Nazwa techniki (narzędzia)</i>	<i>Komentarz</i>
1. Mapa interaktywna	
2. GIS partycypacyjny	<p>narzędzie informatyczne bazujące na otwartym oprogramowaniu geoprzestrzennym, tworzone dla konkretnego procesu KS i służące poznaniu oczekiwań, preferencji i potrzeb mieszkańców, jak i przedstawianiu ich koncepcji przestrzennych. Narzędzie daje możliwość wypowiedzenia się co do propozycji planistycznych i przedstawienie własnego wariantu z wykorzystaniem prostych technik graficznych (bazujących na udostępnionych danych przestrzennych). W ramach wizualizowania danych wykorzystany jest zasób Georeferencyjnej Bazy Danych Obiektów Topograficznych (GBDOT) i inne, w tym model wysokościowy terenu, aktualne i archiwalne materiały fotolotnicze.</p> <p>Innowacyjne narzędzie IT, które powstanie w trakcie realizacji projektu należy do tej kategorii.</p>
3. Geoankieta	ankieta internetowa uzupełniona o kontekst geograficzny graficzny - realizowana on-line. Użytkownicy mogą zaznaczać linie, obszary, kształty, komentować i wprowadzać uwagi do planu zagospodarowania przestrzennego i innych dokumentów planistycznych.
4. Geodyskusja	umożliwia interakcje między uczestnikami, takie jak dodawanie komentarzy i reakcji do treści.
5. Wizualizacja trójwymiarowa	stosowana dla wybranych inwestycji, szczególnie istotnych z punktu widzenia planowania przestrzennego. Wykonana wizualizacja udostępniona jest do oceny i zebrania opinii mieszkańców, co wpływa na efektywniejsze zaprezentowanie koncepcji i jej przyszłe funkcjonowanie w istniejącym otoczeniu.
6. Wirtualny stół w formie gry w planowanie przestrzenne	
7. Warsztaty narzędziowe GIS	prowadzone z wykorzystaniem otwartego oprogramowania geoprzestrzennego (m.in. QGIS) i danych ogólnie dostępnych w mobilnej pracowni komputerowej, podczas których mieszkańiec gminy może wyszukać potrzebne dane przestrzenne, wprowadzić graficznie

	<p>wybrane elementy dwu- i trójwymiarowe oraz wizualizować i udostępniać swoją koncepcję zagospodarowania przestrzennego. Podczas warsztatu niezbędny moderator (opiekun pracowni) – specjalizujący się w GIS i doświadczony w stosowaniu oprogramowania. Funkcję tą pełnić mogą także pracownicy gmin po krótkim przeszkoleniu. W warsztacie wykorzystywane istotne krajowe zasoby przestrzenne (w tym GBDOT – zasób o stopniu szczegółowości 1:10 000; zobrażenia lotnicze i satelitarne) oraz punkty dostępowe do danych przestrzennych i ich usług (geoportal.gov.pl i inne portale branżowe).</p>
<p>8. Interaktywny model terenu 3D</p>	